

Antroposofiska
sällskapet

2005/2006

Goetheanum

3	Förord
Antroposofiska sällskapet	
4	Årstemat 2006/7
4	Antroposofiska sällskapet i Rumänien
5	Medlemsantalet

Fria högskolan för antroposofi

6	Allmänna antroposofiska sektionen
7	Naturvetenskapliga sektionen
7	Matematiska och astronomiska sektionen
8	Medicinska sektionen
8	Pedagogiska sektionen
8	Sektionen för drama, eurytmi och musik
9	Sektionen för humaniora
9	Sektionen för lantbruk
10	Ungdomssektionen
10	Sektionen för socialvetenskap
11	Sektionen för bildkonst

Goetheanum

12	Eurytmiensemblen vid Goetheanum
12	Utvecklingen vid Goetheanum
14	Ekonomisk redovisning
16	Adresser och kontakter

Impressum

Herausgeber: Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft.

Text und Interviews:

*Wolfgang Held (Allgemeine Anthroposophische Sektion: Bodo v. Plato, Robin Schmidt, Heinz Zimmermann;
Mathematisch-Astronomische Sektion: Oliver Conradt; Sektion für Schöne Wissenschaften: Martina Maria Sam;
Finanzbericht: Cornelius Pietzner).*

Redaktion: Wolfgang Held, Bodo v. Plato.

Layout: Christian Peter, Parzifal Verlag (CH).

Druck: Kooperative Dürnau (DE).

Förord

Kära medlemmar i Antroposofiska sällskapet,

Antroposofiska sällskapet växer. Det gäller inte i första hand medlemsantalet, utan karaktären. Med undantag för de utomeuropeiska länderna har antalet medlemmar i stort sett varit oförändrat. Men den mänskliga och själsliga mångfalden, medlemmarnas andliga längtan och förmåga har uppnått nya dimensioner. Livet och arbetsformerna inom sällskapet blir mer generösa och mångfaldiga, eftersom var och en som verkar inom sällskapet bär med sig sina erfarenheter och möjligheter från olika kulturella perspektiv och från alla delar av världen.

Även om denna utveckling framkallar en ständig – och ibland oroväckande – förvandling av sällskapets livsformer verkar just dessa förändringar innehålla en aktuell puls för det antroposofiska livet. I denna situation vill vi i styrelsen och i högskolekollegiet vid Goetheanum stärka den antroposofiska verksamhetens kärna så att samtiden, som vi alla på olika sätt är involverade i, verkligen kan befruktas med antroposofiska idéer och initiativ. Det kan ske inom Fria högskolan för antroposofi, i Allmänna sällskapets talrika grupper, i de olika institutionerna och inom det offentliga livet. Också i denna punkt känner vi oss förbundna med Rudolf Steiner. På samma sätt som han har skapat antroposofin utifrån iakttagelser i, förståelse för och medkänsla med sin samtid, så kan antroposofin just i dag växa inom samhället och i världen.

I dag kulminerar kanske frågan efter antroposofi i vår beredskap och förmåga att skapa jämvikt mellan två riktningar. Det handlar å ena sidan om att bära en anda ur det antroposofiska arbetet in i vår mångtydiga samtid. I denna motsägelsefulla samtid ska vi å andra sidan upptäcka och stärka den anda som kännetecknas av en värdig mänsklighet. Båda riktningar fordrar i dag att var och en på sin plats lär sig skilja mellan andarna. På det viset kommer varje enskild medlem att kunna bidra med något omisskännligt till livet i Antroposofiska sällskapet och till en rikare mångfald bland medlemmarna.

På våra resor och besök i olika delar av världen ser vi ett tilltagande behov att varken låta denna mångfald, som ju också är rik på motsägelser, ge upphov till konflikter eller att använda den som övning i allmän tolerans. Vi ska snarare bejaka den och försöka inta ett fruktbart gemensamt perspektiv. Varje försök, varje liten framgång i denna riktning gör att Antroposofiska sällskapets strålkraft kommer att växa märkbart.

Denna rapport från Allmänna antroposofiska sällskapet publiceras för första gången på 17 språk. På det viset ska vi något bättre motsvara sällskapets verklighet och ge så många medlemmar som möjligt åtminstone denna årliga insyn i det internationella sällskapet, i högskolans sektioner och i verksamheten vid Goetheanum.

*För styrelsen vid Goetheanum
Bodo von Plato*

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPET

Årstemat 2006/2007

Årets kretslopp – en väg för att utveckla "hjärtats tänkande"

Världen och medmänniskorna har i dag blivit främmande för oss – så till den grad att ett möte knappast längre är möjligt utan att man bemödar sig om förståelse. Att förstå något eller någon som är främmande fordrar såväl inlevelseförmåga och tankeskärpa som ansträngning. Det är en utmaning för hela personlighetens engagemang. 2003/2004 hette årstemat *Den kosmiska intelligensens metamorfoser och bildandet av en inre kultur*. Det handlade om tänkandets stora yttre förhållande till den meditativa praktiken. Förra året riktades blicken mot tänkandets utvidgning: känslö- och tankelivet skulle förenas så att "hjärtana börjar tänka".

Tankens innehåll upplevs först och främst i människans inre som en andlig upplevelse. Den får en ny dimension när den förbinder sig med en annan aspekt av verkligheten, nämligen med sinnevärlden. Rudolf Steiner använder i detta sammanhang ett begrepp som pekar på människans rytmiska system: "ljusandning". Vi kan inte bara uppmärksamma den sinnliga företeelsens fysiologiska efterbild, utan i vidare mening också den själsliga och andliga efterbild som framkallas av dessa företeelser (GA 194, 30 november 1919). Att betrakta denna process som en andningsprocess är värdefullt inte minst i samband med frågan kring "hjärtats tänkande".

Följer man detta uppslag leds man till upptäckten av att jordens stora andningsprocess, årets kretslopp, visar sig exakt som en bild för den andliga andning som tilldrar sig i själen. Att meduppleva naturens rytm får på det viset en mediativ, kos-

misk och mänsklig betydelse. Vi upprättar en relation mellan vår mänskliga tillvaro och jorden med dess kosmiska omkrets. Detta är inte bara betydelsefullt för vår egen upplevelse, utan för jorden. Det gäller för våra ingrepp i ekologin lika mycket som för relationen till det Kristusväsen som har förbundit sig med jordens omkrets: jordens ande. Det lönar sig att nära livet ta upp hur hjärtats tänkande kan stimuleras och fördjupas genom att med sitt inre följa årets kretslopp. "Själskalendern" eller föredragsserien "Årstidsimaginationerna" (GA 229) utgör en grund för ett sådant arbete.

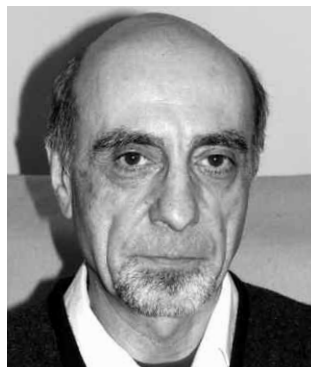
Ytterligare en aspekt tog vi upp då vi i högskolekollegiet studerade föredragen om årets kretslopp som jordens andningsprocess (GA 223). Tregreningsrörelsen som misslyckades med sin ursprungliga intention karakteriseras här av Rudolf Steiner som en prövning. Det skulle liksom testas om "Mikaeltanken var tillräckligt stark hos ett antal människor, för att verkligen upplevas som den kraft som formar samtiden". En aspekt i denna tanke är medupplevelsen av årets krets. Därifrån kan det knytas ett band för att utforma sociala förhållanden. Genom att förbinda dessa teman med varandra står man mitt bland alla aktuella uppgifter som till exempel de sociala och ekologiska frågorna. Man förhåller sig både mot de stora offentliga problemställningarna och mot de inre antroposofiska frågeställningarna.

Det är ingen tillfällighet att Själskalendern kom samma år då Antroposofiska sällskapet grundades. Lika litet är det någon tillfällighet att Rudolf Steiner 1923 framställer medupplevelsen av årets krets som ett centralt tema – samma år som det handlade om att konsolidera Antroposofiska sällskapet och förbereda julmötet.

För högskolekollegiet vid Goetheanum
Johannes Kühn

Antroposofiska sällskapet i Rumänien

Facklor och brobygge

Dr Gheorghe Paxino representerar det rumänska landssällskapet

I årsrapporten för 2004/2005 berättade Ron Dunselman, generalsekreterare för Antroposofiska sällskapet i Nederländerna, från den antroposofiska verksamheten i västra Europa. I årets rapport svarar Gheorghe Paxino, representant för Antroposofiska sällskapet i Rumänien, på frågor om sitt land i östra Europa och om antroposofins utveckling.

Hur är situationen för Antroposofiska sällskapet i Rumänien just nu?

Sällskapet har blivit en del av det rumänska samhället. Under kommunismens tid var ju antroposofiskt arbete inte tillåtet och det är intressant att Antroposofiska sällskapet 1980 förbjöds

på nytt. Det redan förbjudna sällskapet förbjöds än en gång. Det talar för sig.

I jämförelse med Ungern eller Polen var diktaturen i Rumänien särskilt djupgående. Känns följderna fortfarande i dag?

Det var verkligen djupa avgrunder vi upplevde under kommunistiska tiden. Men också i dag, långt efter den så kallade vändpunkten 1989, upplever vi avgrunder. Jag tänker då på det politiska hotet, på korruptionens excesser eller den sociala och ekonomiska osäkerheten. När vi 1990 under förändrade politiska förhållanden på nytt grundade Antroposofiska sällskapet kände vi att mycket bara hade ändrats i sin form men i sitt väsen fanns det gamla kvar. Samtidigt med nystarten kom yngre människor till sällskapet som vid sidan av de antroposofiska studierna också ville föra in antroposofin i yrkesliv och samhälle. Det uppstod många pedagogiska, läkepedagogiska och jordbruksinitiativ där vännerna i Tyskland och Schweiz på ett storartat sätt hade del av.

Rumänien ligger i Europas östra utkant. Vad innebär det för landet?

Dagens rumänska språkområde omfattar tre regioner. I väst, i

anslutning till Karpaterna finns Transsylvanien där tysk och ungersk kultur, alltså mellaneuropeisk påverkan är mycket stark. Ser man österut möter man östra Moldavien, en smältdegel av slavisk och rysk kultur. I södra Karpaterna är det Balkan som upplevs tydligast. Där lever den kultur som man skulle kunna beteckna som den egentliga rumänska kulturen. Transsylvanien, precis som Österrike och Ungern, utgör i denna mening faktiskt en bro mellan centrum och öst. För övrigt är det intressant att Sibiu, som förr hette Hermannstadt, är den Ort där Rudolf Steiner höll ett av sina första föredrag. Det var den 25 december 1889 och det är samtidigt hans "östligaste" föredrag. 2007 kommer Sibiu att vara Europas kulturhuvudstad. Det pågår redan många förberedelser och Rumänien är naturligtvis stolt över att hamna i det kulturella rampljuset.

Hur kom det sig att antroposofin så pass tidigt kunde slå rot i Rumänien?

Det har nog att göra med att Rumänien även i ett annat avseende utgör en bro. Vid slutet av 1800-talet betecknades Bukarest som "Östens lilla Paris". Det säger mycket. Operan kunde nästan mäta sig med Wien. Musiken hör till Rumänien. Jag skulle vilja beskriva ett fenomen som säkert förekommer i många av världens länder. Viktiga brobyggare är sådana individualiteter som föds i ett land men genom sin skapande verksamhet på konstnärligt eller vetenskapligt område lyfter upp sig till mänsklighetens ande. Rötterna finns då på en viss ort, men som hos ett träd pekar grenarna långt ut i omkretsen. För att bara nämna två rumänska namn: Eugene Ionesco, vars pjäser ju också spelas mycket på waldorfskolor, och dirigenten Sergiu Celibidache. De är andar som i denna mening har byggt broar till Mellaneuropa.

Hur ser landskapet ut i Rumänien?

Rumänien förfogar över ett oerhört rikt och kraftfullt landskap – från vilda fjäll via Donaus unika delta till vida skogar. Detta präglar naturligtvis kulturen.

Vad får man önska Rumänien, för det antroposofiska arbetet i landet?

En överraskande fråga. Man får önska att landet lyckas fortsätta på den politiska befrielsens påbörjade väg och att de hoppfulla antroposofiska initiativen utvecklas vidare, integrerade i ett växande civilsamhälle och ett levande Antroposofiskt sällskap. 1996 kom Heinz Zimmermann från Goetheanum till oss med unga människor från Ungdomssektionen. Under de senaste åren har också Elizabeth Wirsching varit i Rumänien och gett mycket hjälp åt ungdomsrörelsen. Det är något som numera bär Antroposofiska sällskapet här. I styrelsen sitter nu fem yngre människor och bara två äldre. Vi önskar oss att dessa yngre människor bär facklan vidare.

Medlemsantalet

Att ta verkligheten på allvar

Hur många medlemmar har Allmänna antroposofiska sällskapet? Just nu, i februari 2006, är det ungefär 49.300. Men egentligen kan frågan inte besvaras helt exakt, eftersom utöver de uppräknade finns många medlemmar som aldrig hör av sig och inte heller bidrar ekonomiskt men aldrig har lämnat sällskapet. Än så länge räknas de som så kallade "vilande" medlemmar i vårt register. Sedan en tid pågår nu i många landssällskap och vid Goetheanum ett projekt för att reda ut dessa medlemskap. Varje adress aktualiseras under ledning av Hans Hasler och i samarbete med landssällskapen. Samtidigt räknas alla medlemmar som hittills betecknades som "vilande". Just nu är det ungefär 5.500.

Hur ska framtiden för vårt sällskap se ut? Om denna fråga handlade en rad kollokvier vid Goetheanum. Med anledning av ett öppet brev från Eginhard Fuchs möttes några av sällskapet ansvariga. Bodo von Plato (till vänster) och Gerald Häfner.

I samtalen mellan ländernas generalsekreterare eller andra representanter och styrelsen vid Goetheanum kom man överens om att ett medlemskap utan förbindelse, livstecken eller medlemsavgift bara existerar i registret och alltså inte motsvarar verkligheten. I konsensus med landssällskapen skriver Goetheanum till de medlemmar som inte längre i aktiva, i den mån deras adresser är kända, och frågar om medlemskapet fortfarande är allvarligt menat. Det handlar om ett nytt tonläge, eftersom så pass direkta frågor hittills ansågs opassande även efter år av tystnad. Om den tydliga frågan åter förblir obesvarad följer ett sista brev, nu undertecknat av en styrelsemedlem, där det meddelas att man i sin tur tar tigandet på allvar och inte längre betraktar vederbörande som medlem.

I samband med adressregistrets aktualisering överförs alla adresser som hittills antecknats på klassiska registerkort till ett dataregister. Självfallet iaktas strängaste dataskyddsåtgärder. Den begripliga tveksamheten inför detta steg ersattes långsamt av insikten i att en mer tillförlitlig kommunikation på det viset görs möjlig. Om vi i framtiden får mer målinriktade samtals- och arbetskontakter bland medlemmar kan vi tacka Hans Hasler, medlemssekretariatets medarbetare och kollegerna i landssällskapen för detta. Den här årsrapporten är därför den första som, på 17 språk, delvis kan skickas direkt till medlemmarna.

FRIA HÖGSKOLAN FÖR ANTROPOSOFI

Allmänna antroposofiska sektionen

Uppmärksam på centrala antroposofiska ämnen

Sommaren 2005 förverkligades inom ramen för Allmänna antroposofiska sektionen från högskolekollegiets sida för första gången ett projekt som många högskolemedlemmar länge hade längtat efter. Under en konferens på en vecka hölls alla 19 klasstimmar på tyska och engelska. Många hundra människor från hela världen hade kommit till Goetheanum för att gemensamt ägna sig åt det spirituella högskolarbetets kärna. Arbetet som redan efter första dagen uppnådde en koncentrerad täthet ledsagades av stumma eurytmiformer. Fortsättningen av högskolekollegiets initiativ kommer även i framtiden att vara en central del av arbetet vid Goetheanum. Redan i dag kan man uppleva att modet för att ta ytterligare steg i livet med första klassens mantra och övningsmoment växer i många länder och grupper.

Att stärka arbetet med första klassens innehåll och att överlägga om adekvata former stod också i centrum för klassläsarnas möten. Hösten 2005 publicerade Johannes Kiersch sin studie

Johannes Kiersch publicerade den omfattande boken om Fria högskolans historia.

om första klassens historia ("Zur Entwicklung der Freien Hochschule für Geisteswissenschaft. Die Erste Klasse", Verlag am Goetheanum, Dornach 2005). Hans undersökningar som ledsagades av Virginia Sease, Heinz Zimmermann, Bodo von Plato och Uwe Werner ger en djupgående inblick framför allt i det första och kanske avgörande decenniet av högskolans uppbyggnad och dess esoteriska, mänskliga och sociala dimensioner. Översättningar till engelska och

franska är på gång och kommer förmodligen under 2006.

Långsamt tar Allmänna antroposofiska sektionens särskilda arbetsområden form: människokunskap, antroposofiskt studium och meditation (Heinz Zimmermann), karma och reinkarnation (Paul Mackay), kristologi och läran om hierarkierna (Virginia Sease, Sergej Prokofieff), spirituell specialkompetens (Cornelius Pietzner) samt frågor om tidsandan och utveckling (Bodo von Plato). Det handlar inte om nya avdelningar eller grupperingar, utan om att rikta uppmärksamheten på dessa centrala antroposofiska ämnen. I synnerhet när det gäller studium och meditation har aktiviteten blivit tydligt intensivare. Detta också tack vare kollokvier om Antroposofiska sällskapets framtidsuppgifter som genomförts 2004/2005 efter initiativ av Nana Göbel (Tyskland), Marc Desaulles (Schweiz), Ron Dunselman (Nederländerna), Bodo von Plato och Heinz Zimmermann (Goetheanum).

Evenemang kring studium och meditation vid Goetheanum

2005 genomfördes vid Goetheanum många evenemang om antroposofiskt studium och antroposofisk meditation. Den viktigaste händelsen var nog konferensen i början av juli för medlemmar i första klassen i Fria högskolan för antroposofi. Allmänna antroposofiska sektionen genomförde ett ettårigt "grundstudium i antroposofi", ett engelskspråkigt antroposofistudium och ett "påbyggnadsstudium i antroposofi". Centralt i det sistnämnda studiet stod en introduktion i arbetet med grundstensmeditationens rytmer. Dessutom genomfördes en rad helgkurser som handlade om övningsvägens första steg som Rudolf Steiner beskriver i "Hur uppnår man kunskap om de högre världarna?". Vidare kurser om meditativa moment i årets kretslopp, "Själskalendern", "Mikaelbrevet" och "Grundstensspråket". Motsvarande initiativ fanns också inom de övriga sektionerna. Litteratursektionen har till exempel genomfört seminarier om språket i Rudolf Steiners mantra, Pedagogiska sektionen hade fortbildningar om meditativ praxis för lärare. Utöver detta ger högskolekollegiets och Goetheanumgruppens medlemmar varje vinterhalvår mellan oktober och april kurser på måndagar om centrala antroposofiska ämnen. Under hela året kompletteras det rikhaltiga programmet genom tidiga kvällsföredrag med introducerande eller fördjupande karaktär.

Evenemang som planeras för 2006 står i häftet "Kurse, Fortbildungen, Studiengänge" som kommer tre gånger om året (Ursula Seiler, Goetheanum, Postfach, CH-4143 Dornach 1; Telefon 0041 61 7064307, ursula.seiler@goetheanum.ch).

"Meditation kan inte läras ut" – meditationskurser vid Goetheanum

Meditation kan inte läras ut. Visst kan man lära sig meditation, men inte genom andra, utan bara genom sig själv. Jag upptäcker att jag kan leda mig själv. Genom försök, misstag och korrektur finner jag en egen väg, en egen inre kultur. Om meditation innebär att genom kunskap förenas med det högre jaget, porten till översinnlig kunskap, då sker meditationen på "jagets ort": jag blir mitt eget jags elev. Vi kan då förstå Rudolf Steiner som den människa som pekar på denna ort som är en väg. Att vara hans elev innebär då att vilja vara jagets elev.

Dessa och liknande erfarenheter har i det förflutna bidragit till att förhindra utbyte och samtal om meditation. Detta är begrippligt och adekvat. Å andra sidan ligger svårigheterna med meditationen egentligen inte i meditationen själv, utan i dess förutsättningar, villkor, hinder. Och på det området är utbyte och samarbete utomordentligt fruktbart. De blir rent av ett villkor för att själv kunna komma vidare.

I den meningen genomförs vid Goetheanum kurser och små möten om meditation och övning. För arrangörerna är det viktigt att det råder ett ärligt klimat. Hur långt har jag verkligen kommit? Kan jag tillåta mig att misslyckas? Hur övervinner jag min tröghet och hur lär jag mig att gå på gång börja på nytt? I samtal om dessa frågor visar sig till exempel att en väsentlig del av hindren kan uppfattas som en följd av fenomen i vår tid. "Infotainment", emotionalisering, likgiltighet eller rutinerad stress gör det omöjligt att själen av sig själv hamnar i en adekvat stämning. I kurserna kan färdigheter utvecklas som hjälper till att skapa ett eget utrymme för stämningen.

Några moment som hör till förutsättningarna ligger dolda i Rudolf Steiners texter och kan avslöjas. Därför ligger tyngdpunkten i dessa kurser på studiet av antroposofin och på en

eurytmisk vitalisering av språket. När vi via förståelsen kommer till en upplevelse av tankens organism eller när vi upplever eurytmiska rörelser i samklang med inre rörelser har vi tagit ett steg för att kunna orientera oss i en mållös värld av relationer och krafter. Antroposofins språk blir till en bro mot den upplevda idén.

Utbytet om hur olika Steiners övningsförslag kan individualiseras ger mod. Den inledande längtan att vilja göra allting rätt "så som Steiner har sagt" ger vika för upptäckten att det i dessa mångfaldiga förslag knappast förekommer anvisningar för ett konkret tillvägagångssätt. Följer man förslagen är man hänvisad till sig själv och fruktar att göra "fel". Utbytet med andra leder också här till upptäckten att en viktig del av den meditativa vägen består i att själv utveckla den nödvändiga fantasin: På vilket sätt använder jag vilken övning för mig själv?

Kursutbudet innehåller en motsägelse i sig självt. Kurserna är nämligen framgångsrika när de inte längre behövs. På samma sätt växer i denna övergång de mänskliga relationer som utgör grunden på vilken ett förbindligt samarbete kan utvecklas på olika områden.

Naturvetenskapliga sektionen

Nära fenomenet

Många dagstidningar har förra året börjat med naturvetenskapliga bilagor och på TV är reportage om djur och naturvetenskapliga ämnen mycket populära. Naturvetenskapligt tänkande präglar inte bara det offentliga samtalet på praktiskt taget alla livsområden, utan det finns tydligen också en viss längtan efter förtrollningen och det meningsgivande i naturen. Men önskan om att se det bakomliggande eggas i regel genom spektakulära bilder och trängs sedan undan med hjälp av rationella förklaringar. Naturvetenskapliga sektionens ansats går längre. Nära fenomenet söks här efter naturkunskap som når djupare och som ligger bortom teorier och modeller. Det handlar om en kunskap som åter förbinder oss med verklighetens andliga och moraliska skikt.

"Om vi begriper den sinnligt iakttagbara världen bara rent fysiskt kommer vi också att vilja uppfatta den andliga världen rent fysiskt – och det skulle innebära att den inte fanns." Så karakteriserar Johannes Kühl, sektionens ledare, naturvetenskapens centrala ställning inom antroposofin, dess betydelse för hela människan.

Fysikerna Florian Theilmann och Georg Maier arbetar till exempel med att förstå ljusets karaktär bortom fysiska modellföreställningar. Projektets resultat publicerades och diskuterades inom didaktiken men även inom den akademiska ramen, till exempel under Konferensen "Open eyes" sommaren 2005 på Humboldtuniversitetet i Berlin. Vid sidan om den grundläggande forskningen är det också frågor om den praktiska betydelsen som spelar en stor roll. Inom biologin ligger tyngdpunkten på morfologiska undersökningar av transgena kulturväxter för att komma underfund med hur djupt genmanipuleringen griper in i växtens väsen. Eller det försiggår kvalitetsundersökningar med den "bildskapande metoden" för att ta reda på mikrovågornas inverkan på livsmedel. Här berör arbetet inte bara aktuella tidsfrågor, utan det uppstår också perspektiv. Hur inverkar biodynamisk odling på manipulerade växter? Kan ingreppen kanske rent av "botas" genom en sådan vård? Vi är mycket angelägna om samarbete och ömsesidig stimulans,

*Hur kan ljusets beteende uppfattas bortom modellföreställningen?
Experimentanordning av Florian Theilmann.*

inte bara i arbetet med andra institutioner, utan också inom forskningsinstitutet och Fria högskolan för antroposofi. Offentliga och interna kollokvier, ämnesinriktade och ämnesöverskridande konferenser är här lika viktiga som det personliga samtalet mellan människor med olika inriktning.

Efter avslutad renovering av Glashauss, som planeras till slutet av 2006, kommer samtliga vetenskapsmän från Naturvetenskapliga sektionen och Landbrukssektionen för första gången kunna arbeta i samma hus. Detta kommer att främja det dagliga vetenskapliga utbytet. I sina visioner för sektionens arbete går Johannes Kühl ännu ett steg längre: "Egentligen skulle vi behöva tre vetenskapliga medarbetare från vart och ett av ämnena fysik, biologi, kemi och geologi. Då skulle samtal och ömsesidiga inspiration utgöra den fruktbara grunden för ett riktigt pulserande liv i vår institution vid Goetheanum."

Matematiska och astronomiska sektionen

Nya steg

Matematiska och astronomiska sektionen vill vara en mötesplats för människor som kommit till antroposofin genom matematik och astronomi eller som verkar på dessa områden utifrån ett antroposofiskt perspektiv.

Sedan augusti 2005 leds sektionen av Oliver Conrads som efterträder Georg Glöckler. Som tidigare genomförs även nu offentliga kvällar på Johannes Keplerobservatoriet för att se på stjärnorna, det beräknas tiderna för efemerider och kalendrar och det genomförs olika konferenser. I september 2006 startar nya "Astronomiska studieveckor" med Liesbeth Bisterbosch (Nederländerna), Thomas Schmidt (Tyskland) och andra lärare. Under första veckan riktar de sig till grundskollärare, under andra veckan till gymnasielärare och under tredje veckan ska det ske ett utbyte om sektionens forskningsprojekt. I oktober 2006 handlar de "Matematiska studiedagarna" om linjegeometri och dess tillämpning inom naturvetenskapen. Medverkande är bland andra Nick Thomas (Storbritannien) och Uwe Hansen (Tyskland).

Arbetsgruppen "Matematik och antroposofi" möts ungefär tre gånger om året i Dornach. Den arbetar för tillfället med linjegeometri och förhållandet mellan matematik och antroposofi.

Ett liknande arbetssammanhang eftersträvas för förhållandet mellan astronomi och antroposofi. Ett annat forskningsprojekt inom sektionen handlar om Paul Schatz omstjälpningsteknik. Från och med 2006 planeras att åter ge ut ett cirkulär som ska publiceras när det uppstår behov. Där skulle sektionens arbete och liv framställas samt astronomiska, matematiska och ämnespedagogiska teman.

Medicinska sektionen

Vägen till jaget börjar i barnåldern

”Sjukdom är inte bara en tillfällig eller fientlig händelse, utan den har en mening i relation till flera av livets aspekter: biografiska, sociala eller samtidsaspekter.” Så beskriver förra årets utkast till en handledning för antroposofiska läkare den specifikt antroposofiska synen på sjukdomen.

Denna beskrivning av idéfundamentet står inom ramen för en bred redogörelse för den antroposofiska medicinens och terapins källor. Det handlar om ett nytt fokus för arbetet vars mål är att låta den antroposofiska läkekonstens inspirationskällor komma fram på ett tydligare sätt. Michaela Glöckler, ledaren för Medicinska sektionen, vill därför att de 20 kapitlen i Rudolf Steiners och Ita Wegmans centrala medicinska verk ”Grunderna för hur antroposofin berikar läkekonsten” bearbetas på årskonferensen i september 2006 i över 30 arbetsgrupper och på många språk.

Parallellt med den starkare idéverksamheten kommer det att genomföras en serie med nio kongresser över hela jorden. I samarbete med Pedagogiska sektionen ska man fokusera på den hälsomässiga betydelsen av en pedagogik som utgår från människans utveckling. Från Sydafrika via Indien till Taiwan ska antroposofiska läkare och lärare inom ramen för dessa så kallade Koliskomöten i föredrag, workshops och seminarier visa att det även i en högteknologisk värld finns möjligheter för en pedagogik som ger barnen den hälsa de behöver för att uppnå personlig självständighet.

En sådan pedagogik behövs mer än någonsin – och vägen till jaget börjar i barnåldern. Serien är ett samarbete mellan Medicinska och Pedagogiska sektionerna samt många lokala medarbetare och institutioner. Initiativet koncentreras inte utan anledning till sociala och ekonomiska krisregioner på jorden; det får nog betecknas som ett ambitiöst projekt inom den antroposofiska utvecklingshjälpen.

Därför är det särskilt betydelsefullt att Koliskomötet i Frankrike äger rum hos Unesco.

Till fysioterapeuternas årsmöte inbjöds också andra spirituellt orienterade inriktningar.

Pedagogiska sektionen

Att visa sig som pionjär

Temat ”skola” har blivit allt viktigare i den offentliga diskussionen. Tidskrifter för föräldrar men också allmänna veckotidskrifter ägnar sig regelbundet åt skolfrågor. Det är glädjande att föräldrar verkar ställa nya frågor. I stället för det klassiska bekymret ”Vilken skola ger de bästa yrkesmöjligheterna?” frågas allt oftare ”Vilken skola är den mest hälsosamma?”. Från denna fråga, som har gällt både den fysiska och den psykiska hälsan, är det bara ett litet steg till

en människoänlig pedagogik, alltså till waldorfpedagogikens idéer. Den medicinska frågan måste gå ut på hur livet och arbetet bör gestaltas så att de verkar hälsosamt. Den pedagogiska frågan kulminerar i sökandet efter en skola där eleverna genom undervisningen blir friskare och livskraftigare. Mycket av det vi sedan 80 år praktiserar inom waldorfskolan används numera också inom den statliga pedagogiken. Det är glädjande men innebär samtidigt en utmaning för waldorfpedagogiken att med nya idéer svara på barnens förändrade konstitution utifrån den antroposofiska människobildens källor.

Koliskomötena som under 2006 i samarbete med Medicinska sektionen kommer att genomföras över hela jorden ägnar sig just åt detta tema. De kommer att handla om medicinsk och pedagogisk diagnostik. I bakgrunden finns till exempel iakttagelsen att barnens själsliga situation allt svårare går att se genom yttringarna. ”Man måste hos barnet upptäcka det som inte längre går att se”, säger Christof Wiechert. En så kallad reaktiv pedagogik, som svarar med bestämda åtgärder på ett visst beteende, blir alltmer ofruktbar. Det innebär att lärarens personliga inspirationsförmåga utmanas i allt högre grad. I detta sammanhang genomförs också de tre fortbildningsmötena om samtal kring barn. Denna kärna i den antroposofiska pedagogiken, som innebär att man gemensamt tar upp barnet i sitt medvetande, har väckt ett utomordentligt starkt intresse.

Sektionen för drama, eurytmi och musik

Att vilja det nya eller vilja förnya

Werner Barfod, ledaren för sektionen, beskriver eurytmens situation med två viljor som kännetecknar samtiden: att vilja det nya eller att vilja förnya. De liknar varandra men är ingalunda identiska. Vid sidan om eurytmin arbetar sektionen också med musik, talgestaltning och dockspel. Genom karakteriseringen av dessa två viljor har man kommit ett stort steg längre. Ända tills alldeles nyligen fanns bland eurytmister och i publiken två polära positioner (”new eurythmy”, ”äktä euryt-

Joan Almon, en av grundarna för ”Alliance for Childhood”, under internationella förskolekonferensen.

mi”) som hade svårt att försonas. Genom att vårda en kultur av ömsesidigt möte lyckades Werner Barfod och andra att leda denna konflikt till en situation då det känns fruktbart att se varandra.

Utbytet sker vid evenemang för människor som är allmänt intresserade av eurytmi, på studentmöten, konferenser för representanter från olika skolor och i otaliga enskilda samtal. Det finns till exempel tillräckligt med förtroende för att avslutningsföreläsningarna öppna kan diskuteras bland skolornas ansvariga vid deras årliga möte på Goetheanum. Vissa helger inbjuds eurytmiensembler för att visa varandra ur sitt arbete och efteråt tala om det. Det kan handla om allt från en enskild eurytmists upptäckter hos en annan, via eurytmikonferensen till påsk 2006 då 300 eurytmister, amatörer, elever och erfarna konstnärer visar eurytmi för varandra, till gemensamma föreställningar med symfoniska verk som ensemblerna från Stuttgart och Dornach för andra gången arbetar med.

Vid sidan av dessa möten med varandra handlar sektionsarbetet också om att möta offentligheten. Det gäller utbildningsfrågor och yrkeskvalifikationen, eftersom kraven på lärarna ständigt ökar. De måste hos studenterna uppnå både yrkespraktiska färdigheter och spirituellt kvalitet under utbildningen, och detta med studenter som har anspråksfulla yrkesmässiga mål och samtidigt ofta specifika hinder för sin konstnärliga utveckling. Något liknande gäller också för recitations- och skådespelsutbildningen och för allt oftare förekommande kontakter på detta yrkesområde.

Sektionen för humaniora

Akademisk humaniora antroposofiskt belyst

”De sköna vetenskaperna”, som på det akademiska fältet kallas för humaniora, omfattar litteratur- och språkvetenskap, konst- och kulturhistoria, filosofi och idéhistoria. Sektionen har gjort det till sin uppgift att belysta och genomtränga dessa områden utifrån antroposofin. Centralt för nästan alla dessa områden, både som föremål för undersökningar och som uttrycksmedel, är det mänskliga språket. Sektionen erbjuder därför olika evenemang till temat språk: det språkvetenskapliga kollokviet, lyrikkollokvier, konferenser om diktare samt föredrag och seminarier inte minst om Rudolf Steiners språk.

Tyngdpunkt för 2006 ligger på arbetet med gralsmotivet. På pingsten är det konferensen ”Gralen som inspirationskälla för ett framtida Europa”, i slutet av juni sökandet efter ”Romantikens ursprungsimpulser i grals- och artusströmningen”. På våren genomförs ett möte om glasfönstren i katedralen i Chartres. På hösten står konferensen ”Goethe i rosenkreutzarnas verkningsfält” på programmet. Ett annat område är sagorna som det här året ägnas tre seminarier och en större konferens åt.

I början av det här året kom andra årsboken som ges ut av

Författaren och filosofen
Rüdiger Safranski talar om
Schillers inre religion.

sektionen: ”... das Wort nur eine Gebärde”. Den innehåller bidrag från sektionens samtliga arbetsområden (på tyska och även något på engelska). Vid sidan om många intressanta essäer innehåller årets bok två särskilt betydelsefulla inslag: två hittills okända och opublicerade texter av Rainer Maria Rilke, en dikt och ett brev.

På det internationella fältet tillkom två nya initiativ till de åtta landsgrupper som redan fanns. 2005 började en sektionsgrupp i Nederländerna med sitt arbete och Mikaeli 2006 grundas vid Goetheanum en grupp för de fransktalande länderna. Den årligen kommande evenemangskalendern kan rekvideras från sektionens sekretariat. Där informeras inte bara om alla evenemang för 2006, utan också om arbetet i de olika grupperna.

Sektionen för lantbruk

Organisk växtlighet och spirituellt kontext

”Ingå allianser med kända och okända vänner”, rekommenderade den tyska politiker Renate Künast und lantbrukskonferensen.

I Tyskland kommer i dag ungefär tre procent av alla livsmedel från biodynamisk odling. Visst skulle det kunna vara mer. Men viktigare än det kvantitativa är den kvalitativa genomslagskraften. Den visar sig i att hälften av alla hushåll åtminstone ibland använder sig av ekologiska livsmedel. Detta goda betyg för näring som produceras på ett miljövänligt sätt visar att den ekologiska branschen har växt ur nischen för de redan övertygade. I dag har konsumtionen av biologiska livsmedel blivit en självklarhet, ett uttryck för en personlig ansvarskänsla. I många länder pågår en stillsam grön revolution. För de ungefär 5000 biodynamiska gårdarna i världen denna förändring vad gäller människornas erkännande att man öppen och självmedveten kan bli en del av den allt större rörelsen för ekologisk och rättvis handel. Nikolai Fuchs, sektionens ledare, tror att den nuvarande efterfrågan på hälsosam näring som inte är genmanipulerad kommer att öka under de kommande åren så att det uppstår en önskan om att få tag på livsmedel ur en spirituellt orienterad kontext.

Sektionen och dess internationella representantkrets har reagerat på två sätt på denna utveckling som gör att ekologiskt lantbruk har blivit en självklar del av samhället. För det första har framförd eller latent kritik aktivt tagits upp. Till exempel undersökte Nikolai Fuchs under de senaste åren förhållandet

mellan det biodynamiska lantbruket till nationalsocialismen. Florian Leiber, vetenskaplig medarbetare vid sektionen, har för närvarande uppdraget att visa det biodynamiska lantbrukets vetenskapliga karaktär. Detta forskningsprojekt hänger ihop med en nyinstiftad professur för biodynamiskt lantbruk som 2005 inrättades vid universitetet i Witzenhausen. För det andra valdes även sektionens årstema med tanke på samhällets utveckling: "Identitet och öppenhet – sökandet efter en ny lantbrukskultur". Detta arbete kulminerade februari 2006 i lantbrukskonferensen vid Goetheanum med många hundra deltagare från hela världen. Vid sidan av två kända tyska politikernas föredrag stod samtalsgrupper i centrum där man hade utbyte med organisationer som "Slow food" och "Brot für die Welt".

Ungdomssektionen

Vad kan man göra för att sätta sig själv och något annat i rörelse?

Connect 2005: 700 elever "ockuperar" Goetheanum.

Denna fråga ur en konferensrapport från Ungdomssektionen säger mycket om den unga generationen i det nya seklet. Varje aktivitet ska utgöra ett berikande för det egna självet, samtidigt som varje steg i den egna utvecklingen synbart ska komma världen till godo. Varje ny generation visar hela kultursituation som i en ny spegel. På samma sätt gäller för varje levnadsålder att yttre engagemang ska hänga ihop med inre mognande. Det är inte minst därför sektionsledaren Elizabeth Wirsching är mycket angelägen om att Ungdomssektionen gör sig hemmastadd i alla sektioner i Fria högskolan. Under "Januaridagarna vid Goetheanum" 2005, som arrangerades av högskolekollegiet, förverkligades ungdomens universalitet åtminstone för en vecka. Under titeln "Vetenskap i spiritualiteten – spiritualitet i livet" möttes ungdomar, studenter och medlemmar ur högskolekollegiet. Av praktiska skäl blev januaridagarna i år "Februaridagar vid Goetheanum" som samlade mer än hundra engagerade unga människor. Enskilda bidrag till temat "Kampen om jaget" och studiegrupperna leddes av ungdomarna och sektionsledarna gemensamt.

Ungdomssektionens arbete sker på tre plan. Februaridagarna

intar en sorts mittposition, eftersom de riktas till människor som redan känner till antroposofin. Evenemang som sommarkonferenserna, "Connect"-mötena för elever i klass tolv och de lokala mötena för elever ger däremot möjlighet till ett första möte med antroposofin. Medarbetarna på Ungdomssektionen lyckas allt bättre med att bygga upp ett nätverk för människor som intresserar sig för antroposofi. Här spelar projektet "Idem" (identity through initiative) en viktig roll liksom den stora planerade sommarkonferensen i Brasilien. Vid skalans andra ände, så att säga som övergång till Allmänna antroposofiska sektionen, genomförs helgmöten och regelbundna skolningsseminarier om meditation och arbetet med första klassens mantra.

Den inledningsvis nämnda rapporten slutat så här: "I huvudet har idén och funderingen kring levnadspraktisk spiritualitet nog en bar och säker hemvist. Men där är den till ingen nytta, inte ens för den som hyser den. Den vill komma ut och strida, vill visa sig arm i arm med andra kamrater som är helt och hållet olika en själv. Den vill säga: se här, det går om man vill. Där viljan finns visar sig snart vägen och sällar sig till viljan. Men det kräver en av de svåraste övningarna, nämligen en hållning av objektiv kunskap gentemot den egna subjektiviteten. Först då lönar sig hela insatsen och blir fruktbar. Detta självstudium fordrar enormt lärande, kärlek till sanningen och två ben som står stadigt på verklighetens jord. Bara på det viset blir kunskap rolig – även för världen."

Sektionen för socialvetenskap

Den sociala huvudregeln fyller hundra

En av individualiseringens vackraste sidor är behovet av möten, mänskliga möten som nyckel till den egna personlighetens utveckling och samhällets utformning. Fritt format mänskligt umgänge tilltar. Behovet att bättre förstå gemenskapens levnadsvillkor och spirituella möjligheter växer. Här ligger en väsentlig uppgift för sektionen.

Det handlar om att spirituellt genomtränga mänsklig gemenskapsbildning. Därför genomförde vi konferensen för familjekultur som ägnade sig åt de enstaka familjemedlemmarnas själsliga och andliga utrymme. Eller konferensen för ett hundra rådgivare i biografifrågor, mötet "Kön och jagutveckling" och den stora kongressen "Europas själ" hösten 2005 i Holland.

Till en antroposofiskt orienterad sociologi hör alltid en praxis som är nära livet. Hösten 2006 kommer den att stå i centrum då det är hundra år sedan Rudolf Steiner formulerade den sociala huvudregeln där han betonade oegennyttan och deltagande som livselixir för det sociala livet. Jubileet ger anledning att ägna Mikaelikonferensen vid Goetheanum åt idén om en allmän grundinkomst. Götz Werner, som framgångsrikt förde

detta tema in i den offentliga diskussionen, kommer att delta i konferensen. Våren 2006 genomfördes som förberedelse ett kollokvium som ledde till ett fruktbart utbyte mellan "teoretikerna" Walter Kugler, Ullrich Rösch och Christopher Houghton Budd å ena sidan och "praktikerna" från det antroposofiska bankväsendet Peter Blom och Thomas Jorberg å andra sidan.

Hösten 2005 arbetade juristernas forskarkollokvium i Kassel med temat "Rättens andar – vilken specifik inspiration visar sig i Europas olika rättssystem?" Blicken riktades mot fem olika rättssystem och man upptäckte att det förenade Europa blir en realitet även på det juridiska området.

Vad sker mellan familjens medlemmar på det sinnliga och det översinnliga planet? Plenumsamtal under konferensen för familjekultur.

Sektionsarbetets internationella karaktär gjorde sig särskilt gällande i konferensen om Europas själ. Sektionsmötet i Amsterdam var en av arbetsårets höjdpunkter. Det var anmärkningsvärt att båda representanter för det offentliga livet som hade bjudits, den holländske politikern van Gennip och diktaren Nelleke Noordervliet, alldeles självklart tog upp mötets tema och i sin tur talade om Europas själ. Nästa konferens i denna serie kommer sannolikt hållas våren 2007 i Budapest.

Sektionen för bildkonst

Att gå på museum eller till källorna

Än så länge har högskolekollegiet inte kunnat finna någon efterträdare för den tidigare sektionsledaren Christian Hitsch. Konstsektionen behöver en ledare som förfogar över en gedigen konstnärlig kompetens, samtidigt som han eller hon måste vara beredd att ställa det egna skapandet tillbaka för att integrera och koordinera de antroposofiska konstnärernas verksamhet. I början av 2006 utvidgades tillsättningsgruppen (Martina Sam och Paul Mackay) med sektionsmedlemmarna Astrid Oelssner och Thorwald Thiersch för att under det här året, helst till sektionskonferensen i november, kunna presentera en ny ansvarig ledare.

Trots den oklara personella situationen genomförs olika projekt. Det internationella arbetet ägnades 2005 åt temat "Polära ansatser i konstnärligt skapande". I år fortsätter arbetet i Venedig med temat "Det andliga i konsten? Att söka den mänskliga mitten". På arkitekturens område bearbetades frågor om stadsplanering under ett välbesökt symposium. Sedan den stora arkitekturutställningen vid Goetheanum 2000 visas delar av utställningen i hela världen, nu senast i Ukraina och i Indien. Samarbetet mellan sektionen och fakulteten för arkitektur vid universitetet i Kiev ledde till att ämnet "Organisk arkitektur" integrerades i utbildningen.

Laboratoriet för växtfärger kunde inte upprätthållas och även skolan för konstsmide upphörde på grund av studentbrist. Denna utveckling gör tydligt hur viktigt det är med nya perspektiv angående innehållet på bildkonstens område. 2007 ges en god anledning för ett sådant arbete då det inträffar hundraårsjubileet för Münchenkongressen som utgjorde en sorts startpunkt för Rudolf Steiners konstimpuls. Många antroposofiskt orienterade konstnärer siktar i sitt aktuella arbete på detta datum. Alla impulser idéer måste gripas och begripas nytt efter hundra år. På det viset understryker året 2007 förpliktelsen att fortsätta Rudolf Steiners måleriska och plastiska skapande på ett adekvat sätt. Dramatiken i denna utmaning uttrycks genom valet mellan att gå på museum eller till källorna.

GOETHEANUM

Eurytmiensemblen vid Goetheanum

Varje ton är stelnad smärta och samtidigt kärlek

I det följande samtalet berättar Carina Schmid, ledaren för Goetheanumscenens eurytmiensemble, om arbetet med Mozarts pianokonsert i c-moll.

Carina Schmid
leder eurytmiensemblen
vid Goetheanum.

Vad handlar dessa stora eurytmi-projekt om?

Vi vill inte bara åstadkomma "events", utan arbetet med symfonisk musik handlar om att utveckla en ny kultur. Redan i vårt första projekt och samarbetet med Stuttgarts eurytmiensemble var det tydligt att vi inte borde gästa de stora teatrarna bara en gång, utan helst tre gånger i rad. Men det är inte så enkelt. Eurytmi till symfoniska verk är inte bara en konstnärlig utmaning, utan också en social och det behövs ett enormt stöd från omgivningen.

Vad innebär det konkret?

När vi 2003 började den symfoniska trilogin var det bara vår begeistring, vår konstnärliga vilja som gjorde att vi tog oss an detta konstnärliga och ekonomiska vågstycke. Nu samtalar vi från början med människor som stöder oss ekonomiskt och ideellt. Det var framför allt deras tillförsikt som gav oss mod att eurytmiskt gripa an det svåraste, nämligen Mozart.

I många festtal under Mozartåret, inte minst i Salzburg, sägs det gång på gång att Mozart alltid förblir en gåta för oss. Han är så att säga från en annan stjärna. Är det därför det är så svårt att uttrycka hans musik eurytmiskt?

Rudolf Steiner har uttryckt det ännu vackrare. Mozart är inspirerad av en ängel, en ängel bodde i honom. Hans musik är så ren och enkel att det fordras en enorm mognad, i konsten och i livet, för att denna himmelska enkelhet inte ska bli sentimental eller barnslig. Det är en enorm utmaning, eftersom hans musik är fullkomlig. Varje ton är stelnad smärta och samtidigt kärlek.

Eurytmins stil verkar ofta ha en älskvärd karaktär. Är detta i det här sammanhanget en fördel eller en nackdel?

Eurytmin i sig själv är Mozart nära, men denna närhet måste dö. Hos oss i ensemblen har den dött genom den förra produktionen, om jag får säga så. Vi har övervunnit närheten. Vi skulle inte nu kunna ta oss an Mozart om vi inte innan dess hade framställt Sophia Gubaidulinas "Sju ord på korset". Varje och en i ensemblen gick då genom en personlig liten död. Det gör att vi så att säga kan möta det motsägelsefulla hos Mozart. Han är alltid ett lekande barn och samtidigt överjordiskt mogen. Det gäller att finna denna motsats i den egna själen.

Hur kan det lyckas?

Ni måste bli som barnen, säger ju evangeliet. Motsatsen mellan ursprunglighet och mognad upplöses först då vi inom oss har upptäckt och skapat personlighetens eviga kärna. Och denna process hänger alltid ihop med döden.

Döden är samtidigt ett tema i Mozarts pianokonsert. Den är skriven i den mörkaste tonarten, c-moll, som alla känner till genom Beethovens femte symfoni.

Ja, tonarten är dunkel. Men det är den tonart som i samband med årets cirkel hör till jultiden och det är faktiskt verkets karaktär. Gång på gång strålar ljuset genom mörkret. Och det vill vi visa i vår framställning: ljuset som bryter genom mörkret.

Utvecklingen vid Goetheanum

En kortfattad överblick

Goetheanum är sätet för Allmänna antroposofiska sällskapet och Fria högskolan för antroposofi. Just nu (i början av 2006) arbetar här 180 hel- eller deltidsanställda människor från 28 länder. Under det gångna året har vi kunnat skapa en transparent lönepolicy. Utöver en grundlön som är likadan för alla tas hänsyn till den individuella sociala och familjära situationen och till den funktion vederbörande innehar.

Då de antroposofiska arkiven hade öppet hus berättade Uwe Werner, ledare för dokumentationsavdelningen vid Goetheanum, om sitt arbete.

Ett veckomöte ger medarbetarna möjlighet att tala om utvecklingen, händelser och planer vid Goetheanum. En gång i månaden genomförs en arbetskonferens. Där möts huvudsakligen de medarbetare från sektionerna och de olika avdelningarna som har organisatoriska uppgifter.

Förra året började uppbyggnaden av ett tredje arbetsområde: reception och evenemang. Det verkar vid sidan av scenen och byggadministrationen.

2005 tillsattes en ny ledning för scenen, men genom att Sarah Kane slutade snart blev det nya förändringar. För tillfället står förberedelserna till en nyproduktion av mysteriedramerna i centrum. Mozarts "Trollflöjten" samt musikaliska och eurytmiska evenemang kommer sommaren 2006 att sätta liknande accenter som tidigare de talrika och välbesökta evenemangen i samband med Schilleråret.

Med nyåret 2006 efterträdde John Herdin Kurt Remund som ledare för byggadministrationen. Vid sidan av den dagliga vården av Goetheanumområdets unika arkitektur och parklandskap ska Glashaus totalt saneras. I slutet av året ska det kunna stå till förfogande för ett utvidgat högskole- och sektionsarbete.

Sedan årsskiftet innehar Christine Blanke ansvaret för receptions- och evenemangsområdet. Hon ska koordinera de uppgifter som hittills varit fördelade på många enstaka avdelningar och funktioner. Det är uppgifter som har att göra med besökarnas och gästernas behov å ena sidan, men också med

arrangörernas behov och med infrastrukturen å andra sidan.

Den verkställande ledningen vid Goetheanum upprättar sammanhanget mellan områdenas och avdelningarnas mångfaldiga uppgifter.

Silvia Escher arbetar i Goetheanums reception.

Vetenskapsmän och konstnärer vid Goetheanum träffas i regelbundna, sporadiska eller projektrelaterade kollokvier, arbetsgrupper, konferenser och samtalsmöten.

Styrelsen vid Goetheanum är Allmänna antroposofiska sällskapets ledningsorgan, medan högskolekollegiet vid Goetheanum leder Fria högskolan för antroposofi. De arbetar enligt ett veckovist schema. Slutna möten på flera dagar är till för att fördjupa olika ämnen eller planer. Genom att strama åt och delegera de samordnande och organisatoriska uppgifterna har båda grupper under de senaste åren kontinuerligt kunnat stärka det antroposofiska arbetet.

Den fullständiga översikten över programmen för konferenser, kollokvier, seminarier, framföranden och konstnärliga produktioner följer med årsrapportens tyska utgåva. Dess aktuella form finns dessutom på internet på www.goetheanum.org/vk.html. De flesta sektionerna publicerar årsrapporter som kan rekvideras direkt (adresser på sista sidan).

Allmänna antroposofiska sällskapet ger ut veckotidskriften "Das Goetheanum" samt "Nachrichtenblatt für Mitglieder"/"Anthroposophie weltweit". Sedan maj 2005 kommer de i ny layout och berättar om tidsfrågor, händelser i det internationella sällskapet och vid Goetheanum. Ytterligare information på www.dasgoetheanum.ch

Ekonomisk redovisning för 2005/2006

Ekonomiskt sett befann sig året 2005 för Goetheanums del under en lycklig stjärna. De flesta planerna har kunnat påbörjas tack vare särskilda gåvor. Och för första gången på åtta år har medlemsbidragen från de olika länderna åter ökat. Det känns som en uppmuntran att fortsätta på de påbörjade vägarna. Hit hör framför allt det intensifierade utbytet med landssällskapen och en så direkt kontakt som möjligt till de människor som bär ansvaret, den öppna dialogen om högskolan perspektiv eller vår bemödande om bättre kommunikation och transparens angående arbetet vid Goetheanum.

Återblick 2005

Balansräkning

alla uppgifter i tusen CHF

	31 December 2005		31 December 2004	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Kassa, bank, postkonto	1'650		1'455	
Krav	1'658		1'721	
Förmögenhet	3'308		3'176	
Lån		1'934		1'976
Kortfristiga skulder		1'934		1'976
Värdepapper och utlåning 1)	7'866		4'795	
Andelar 2)	2'008		1'978	
Finansiella placeringar	9'874		6'773	
Möbler, fordon, varor	303		355	
Medarbetarbostäder 3)	6'204		6'344	
Goetheanumbyggnad, Stora salen	4'057		4'408	
Materialvärden	10'564		11'107	
Kredit och hypotek 4)		7'939		7'063
Pensioner 5)		507		539
Gåvor med återlämningskrav 6)		8'001		8'300
Långfristiga lån		16'447		15'902
Fonder och återbetalningar 7)		4'888		2'749
Fria egna medel		429		425
Överskott intäkter 2004				4
Överskott intäkter 2005		48		
Total	23'746	23'746	21'056	21'056

Noter:

- 1 Här handlar det huvudsakligen om värdepapper från testamenten.
- 2 Huvuddelen utgörs av aktier i Weleda AG.
- 3 Det handlar om villor och bostadsrätter för medarbetare i Dornach och Arlesheim.
- 4 Det rör sig delvis om lån med ränta från privatpersoner eller institutioner samt om hypotek med ränta från banker.
- 5 Pensionsförpliktelseerna gäller gentemot pensionerade medarbetare.
- 6 Det handlar om gåvor som under vissa omständigheter kan krävas tillbaka. Det händer dock sällan.
- 7 Det är interna fonder med speciella syften, delvis ombyggnadsprojekt eller besparingar för högskolans verksamhet.

I jämförelse med 2004 steg resultatet med 2.690.000 CHF till 23.746.000 CHF.

Av ett generöst legat inrättades i enlighet med testamentet två fonder (3 milj CHF) vars kapitalintäkter ska tillfalla Fria högskolan för antroposofi. På grund av fondernas stiftelsekaraktär visas de i balansräkningen, medan kapitalintäkterna visas bland intäkterna.

Lån och hypotek på fastigheter steg med nästan 900.000 CHF för att finansiera renoveringar och investeringar i andra fastigheter. Vi har kunnat upplösa olika fonder, som till exempel dem för reparationen av Goetheanums tak och för renoveringen av Schreinerei.

*2004 var kostnaderna för medarbetare högre på grund av Faustprojektet. Av samma anledning var också intäkterna från evenemang högre det året.

alla uppgifter i tusen CHF

Utgifter	2005
Kostnader för medarbetare*	12'121
Evenemang inkl PR	3'474
Material	4'717
Medarbetarbostäder	1'304
Räntor och andra kostnader	999
Avskrivningar, värdejustering	355
Inbetalning till fonder, besparingar	875
Investeringar och avskrivningar för byggnad	2'323
Överskott 2004	
Överskott 2005	48
Totalt	26'216

alla uppgifter i tusen CHF

Intäkter	2005
Bidrag från medlemmar	4'668
Bidrag från institutioner	1'754
Konferenser, kurser, evenemang*	2'366
Publikationer, guidning etc.	116
Div. tjänster	1'344
Tidskriften "Das Goetheanum"	1'480
Medarbetarbostäder	1'742
Riktade gåvor	3'861

* 2004 var kostnaderna för medarbetare högre på grund av Faustprojektet. Av samma anledning var också intäkterna från evenemang högre det året.

Dessa två tabeller visar att omsättningen gick tillbaka med 3.310.000 CHF. Det har framför allt att göra med Faustuppsättningen som ingår i 2004 års räkenskaper. Samma gäller för medarbetarkostnader och evenemangs- och PR-kostnader som minskade. Medan avskrivningar för fastigheter blev litet högre än 2004, hade vi mindre ökning och tillgångar i fonderna och lägre kostnader för byggnader, eftersom renoveringen av Rudolf Steiner Halde redan var avslutad 2004.

Resultat 2005

Resultat för områdena

Budget 2005

alla uppgifter i tusen CHF

A Driftkostnader	Utgifter	Intäkter	Netto	Utgifter	Intäkter	Netto
Sektionerna	6'157	4'078	-2'079	4'910	2'883	-2'027
Konferenser och scenen	4'793	1'287	-3'506	3'693	639	-3'054
Antr. Sällskapet	3'775	478	-3'297	3'639	312	-3'327
Byggnader och park	3'177	838	-2'339	3'177	766	-2'411
Tidskriften	1'687	1'529	-158	1'390	1'400	10
Fastigheter	1'311	1'752	441	1'170	1'594	424
Bidrag från medlemmar		4'668	4'668		4'605	4'605
Bidrag från institutioner		1'754	1'754		1'800	1'800
Fria gåvor		1'773	1'773		1'800	1'800
Testamenten		3'806	3'806		1'500	1'500
Räntor, div.	1'022	1'774	752	50	630	580
Driftkostnader totalt	21'922	23'737	1'815	18'029	17'929	-100

B Projektkostnader

Projekt på scenen	775	391	-384			
Andra projekt	867	789	-78	945	945	
Projektkostnader totalt	1'642	1'180	-462	945	945	

C Investeringar

Div. investeringar	2'604	1'299	-1'305	1'350	1'350	
Investeringar totalt	2'604	1'299	-1'305	1'350	1'350	

Sammanfattning

Driftkostnader	21'922	23'737	1'815	18'029	17'929	-100
Projektkostnader	1'642	1'180	-462	945	945	0
Investeringar	2'604	1'299	-1'305	1'350	1'350	0
Omsättning 2005/vinst	26'168	26'216	48	20'324	20'224	-100

Ökningen av medlemsbidragen med 300.000 CHF är mycket glädjande. Denna utveckling kan vi tacka bemödandena i olika länder för, till exempel England, Sverige, Danmark, Finland och Holland. För första gången fick vi också medlemsbidrag från Spanien som vi är mycket tacksamma för.

Gåvorna för byggnader och renoveringar var tydligt mindre, eftersom 2005 inte skulle bemästras några större saneringar. Men det kom mer än 5 milj CHF i fria gåvor och testamenten. Bland dem finns ett större testamente som i slutet av 2005 till stor del utbetalades (2 milj CHF). Utan sådant generöst ekonomiskt stöd skulle inte arbetet vid Goetheanum vara möjligt. Intäkterna från räntor, upplösta fonder och extra ordinära bidrag uppgick till sammanlagt 3,3 milj CHF och ledde till att vi kunde avsluta året med ett litet överskott på 48.000 CHF.

Fria högskolan för antroposofi

Fria högskolan för antroposofi genomför mångfaldiga aktiviteter trots små medel. De 11 sektionerna förfogade 2005 över en sammanlagd nettobudget på 2.027.000 CHF. Av denna summa går genomsnittligt knappt 185.000 CHF till varje sektion för personalkostnader, forskning och förvaltning. Av de gemensamma bruttoutgifterna på nästan 7 milj CHF kom 2005 alltså ungefär 70 procent (4,8 milj CHF) från gåvor, forskningsbidrag, publikationer och konferenser. Detta visar hur vitala sektionerna är men också vilken enorm ekonomisk press sektionsledarna är utsatta för. I framtiden kommer det att bli nödvändigt att se till att högskolan får ett mer stabilt ekonomiskt stöd. Styrelsen och högskolekollegiet ska engagera sig extra starkt för att stärka existerande inkomstkällor och finna nya. Allmänna antroposofiska sällskapets nettobidrag till sektionerna har varit konstant under de senaste fem åren. 2005 har vi separerat Allmänna antroposofiska sektionens kostnader från styrelsens kostnader och ordnat dem på ett nytt sätt. Genom att vi har överfört hälften av dessa kostnader till Antroposofiska sällskapets förvaltning har kostnaden där ökat, medan högskolans hela budget har reducerats. Dessutom har två sektioner (den för bildkonst och den för matematik och astronomi) arbetat med lägre utgifter, eftersom de under 2005 eller delar av året inte hade någon ledare. Sedan 2003 ingår sektionens projekt inte längre i den allmänna budgeten för sektionerna.

Framblick och budget 2006

Vi har gjort stora ansträngningar för att ytterligare reducera verksamhetskostnaderna. Att förvaltningskostnaderna har sjunkit hänger också ihop med att den juridiska striden om konstitutionen är över. Budgeten för scenen innehåller numera alla konstnärliga projekt. På det viset vill vi uppnå en bättre kontroll över kostnaderna.

I januari 2006 började det nya området "Reception och evenemang vid Goetheanum" sitt arbete så att vi har skapat en motsvarande rubrik i budgeten. Trots denna blygsamma budget anser vi att detta område tillkommer en stor betydelse. För att förbättra servicen för de 150.000 människor som varje år besöker Goetheanum har vi planerat ett större projekt. Vi vill förbättra allt från interna omstruktureringar via medarbetarfortbildning till arkitekturen på bottenvåningen i huvudbyggnaden. Förra året beslöt styrelsen renoveringen av Glashaus. Denna unika träbyggnad med dubbel kupol som ritades av Rudolf Steiner för att där slipa första Goetheanums glasfönster hör till Goetheanumparkens arkitektoniska juveler. En grundläggande

Budget 2006

alla uppgifter i tusen CHF

A) Betriebskosten	Aufwand	Ertrag	Netto
Sektionerna	5'545	3'333	-2'212
Konferenser och scen	5'241	2'223	-3'018
Antr. Sällskapet	4'450	1'660	-2'790
Byggnader och park	3'473	1'043	-2'430
Evenemangskoordination	839	113	-726
Fastigheter	1'350	1'599	249
Bidrag från medlemmar		4'400	4'400
Bidrag från institutioner		1'800	1'800
Gåvor		1'800	1'800
Testamenten		1'900	1'900
Räntor, div.	50	900	850
Driftkostnader totalt	20'948	20'771	-177

B Projektkostnader

Sektionsprojekt	415	415	0
Andra projekt	125	125	0
Projektkostnader totalt	540	540	0

C Investeringar

Div. Investeringar	3'075	3'075	0
Investeringar totalt	3'075	3'075	0

Sammanfattning

Driftkostnader	20'948	20'771	-177
Projektkostnader	540	540	0
Investeringar	3'075	3'075	0
Budget 2006 totalt	24'563	24'386	-177

Budgetunderskott 2006

-177

sanering har länge varit nödvändig. Efter saneringen ska byggnaden härbärgera sektionerna för naturvetenskap och lantbruk och dessutom ett antal rum för seminarier, laboratorier och kontor. Hela renoveringen planeras kosta 3 milj CHF, varav 2,5 milj är budgeterade för 2006 och 0,5 milj för 2007. Arbetet började november 2005 och ska vara avslutat till jul 2006. 1,5 milj CHF från ett testamente som vi tilldelades 2005 kommer att gå till dessa kostnader. För att finansiera projektet, som både tjänar högskolearbetet och utgör värden av ett kulturhistoriskt arv, är vi beroende av generösa gåvor från stiftelser och enskilda personer.

Hela budgeten uppgår 2006 till 24.563.000 CHF och innehåller ett minus på mindre än 1 procent. Att årsbudgeten är 4 milj CHF högre än 2005 års beror främst på renoveringen av Glashaus.

Vi hoppas att de utvecklingar som skisserats i denna rapport bidrar till att Allmänna antroposofiska sällskapet även i framtiden får ta del av fria medel för nya initiativ, för kontinuitet och upprätthållandet av verksamheten.

Detaljerade uppgifter: www.goetheanum.org; www.aagfinanz.ch; eller direkt hos finanzwesen@goetheanum.org.

Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft

Postfach, CH-4143 Dornach 1

VORSTAND AM GOETHEANUM

Virginia Sease

Sekretariat: Doris Bianchi

Heinz Zimmermann

Sekretariat: Wiltrud Schmidt

Paul Mackay

Sekretariat: Monika Clément

Bodo v. Plato

Sekretariat: Ursula Seiler

Sergej Prokofieff

Sekretariat: Ute Fischer

Cornelius Pietzner

Sekretariat: Claudia Rordorf

Vorstandssekretariat

Tel. +41 (0)61 706 42 42

Fax +41 (0)61 706 43 14

sekretariat@goetheanum.org

Öffnungszeiten: Montag bis Freitag

9.00h-12.30h 15.00h-18.00h

Mitgliedersekretariat

Tel. +41 (0)61 706 42 72

Fax +41 (0)61 706 43 47

sekretariat@goetheanum.org

Ägypten

Zweig Sekem

Zweigleiter Dr. Ibrahim Abouleish

1 Belbis Desert Road, P.O.Box 2834

Alf Maskan

EG-11777 El Horrya Heliopolis Cairo

Tel. +20 2 656 41 24, Fax +20 2 656 41 23

info@sekem.com

Argentinien

Sociedad Antroposófica en la Argentina

2224 Crisólogo Larralde

AR-C1429BTP Florida, Buenos Aires

Tel. +54 11 4702 98 72

Fax +54 11 4797 83 23 (T.E. Klein)

rosa.korte@cosmedika.com.ar

Landesvertreter Rosa Körte

Australien

Anthroposophical Society in Australia

Rudolf Steiner House

307 Sussex Street

AU-Sydney NSW 2000

Tel. +61 2 9264 51 69, Fax +61 2 9251 37 43

nblackwood@ozemail.com.au

www.anthroposophyinaustralia.org

Landesvertreter Norma Blackwood

Belgien

Antroposofische Vereniging in België

Société Anthroposophique en Belgique

F. Lousbergskaai 44

BE-9000 Gent

Tel. +32 9 233 54 58, Fax +32 9 233 53 27

antrop-ver.be@pi.be

Generalsekretär Jan Borghs

Brasilien

Sociedade Antroposófica no Brasil

Rua da Fraternidade, 156/168

BR-04738-020 São Paulo - SP

Tel. +55 11 5687 4252

Fax +55 11 5523 0537

sab@sab.org.br

www.sab.org.br

Generalsekretär Ingrid Böhringer

Bulgarien

Anthroposophische Gesellschaft in Bulgarien

Ul. Tsar Simeon 55

BG-1000 Sofia

Tel/Fax +359-2-980 84 86

Landesvertreter Dr. med. Trajtscho Frangov

aobg@aobg.com

www.aobg.org

Chile

Rama 'San Santiago'

Manuel Covarrubias 3782

Casilla 22-11 de Nunoa

CL-Santiago de Chile

Sekretariat: Monica Waldmann

Rama Sophia

Zweigvertreter: Carina Vaca Zeller

Troncos Viejos 2135

La Reina Santiago de Chile

Rama 'Christophorus'

Sekretariat: Natalia Gómez

Clemenceau 1520

CL-Vitacura, Santiago de Chile

Dänemark

Antroposofisk Selskab Danmark

Ibaekvej 202

DK-7100 Vejle

Tel. +45-86 27 60 60, Fax +45-75 83 73 40

asd@mail.tele.dk

Generalsekretär Troels Ussing

www.rudolfsteiner.dk

Deutschland

Anthroposophische Gesellschaft in

Deutschland

Rudolf Steiner Haus

Zur Uhlandshöhe 10

DE-70188 Stuttgart

Tel. +49 711 164 31 21, Fax +49 711 164 31 30

AgiD.Deutschland@t-online.de

www.anthroposophie-de.com

Generalsekretär Nana Göbel

Arbeitszentrum Berlin

Bernadottestrasse 90/92

DE-14195 Berlin

Tel. +49 30 832 59 32, Fax +49 30 832 63 98

sekretariat@agberlin.de

Vertreter Martin Kollwijjn

Arbeitszentrum Frankfurt

Hügelstrasse 67

DE-60433 Frankfurt

Tel. +49 69 530 935 81, Fax +49 69 52 68 47

azffm@web.de

Vertreter Barbara Messmer

Arbeitszentrum Hannover

Brehmstrasse 10

DE-30173 Hannover

Tel. +49 511 85 32 38, Fax +49 511 28 17 52

stracke@hannover.sgh_net.de

www.anthroposophie-hannover.de

Vertreter Thomas Wiehl

Arbeitszentrum München

Leopoldstrasse 46/a

DE-80802 München

Tel. +49 89 33 25 20, Fax +49 89 33 78 97

info@anthroposophie-muenchen.de

www.anthroposophie-muenchen.de

Vertreter Florian Roder

Arbeitszentrum Nord

Mittelweg 11-12

DE-20148 Hamburg

Tel. +49 40 41 33 16 22, Fax +49 40 41 33 16 42

Anthroposophie-az.nord@t-online.de

Vertreter Matthias Böits

Arbeitszentrum Nordrhein-Westfalen

Martin-Luther-Strasse 8

DE-42285 Wuppertal

Tel. +49 202 8 71 16

Fax +49 202 8 77 73

Anthroposophie.NRW@t-online.de

Vertreter Michael Schmock

Arbeitszentrum Nürnberg

Rieterstrasse 20

DE-90419 Nürnberg

Tel. +49 911 33 86 78

Fax +49 911 39 75 38

info@anthroposophie-nuernberg.de

www.anthroposophie-nuernberg.de

Vertreter Christa Pfannmüller

Arbeitszentrum Oberrhein

Starkenstrasse 36

DE-79104 Freiburg

Tel. +49 761 2 55 59

Fax +49 761 29 28 1850

agid-azob@t-online.de

Vertreter Wolfgang Drescher

Arbeitszentrum Ost

Angelikastrasse 4

DE-01099 Dresden

Tel. +49 351 802 23 72

Fax +49 351 899 63 43

Vertreter Ingrid Hüther

Arbeitszentrum Stuttgart

Rudolf Steiner Haus

Zur Uhlandshöhe 10

DE-70188 Stuttgart

Tel. +49 711 164 31 0

Fax +49 711 164 31 12

ags@anthroposophie-de.com

Vertreter Johannes Kehrer

Anthroposophische Gesellschaft -

Arbeitsgemeinschaft Impuls Ost

Kontakt: Werner Kleine, Andréstrasse 5

DE-09112 Chemnitz

Tel. +49 371 31 17 57

Ekuador

Rama Micael, Quito

Zweigleiter Patricio Jaramillo Tobar

Urb. La Luz, Fr. Guarderas 354 y Ab.

Montalvo

P.O. Box 17-04-10454

EC-Quito

Tel. + 593 2 240 76 21

Fax + 593 2 255 29 42

patjaram@uio.satnet.net

Estland

Eesti Antroposofiline Selts

Paiste 10-2

EE-11620 Tallinn

Landesvertreter Sulev Ojap

sulev.ojap@neti.ee

Finnland

Suomen Antroposofinen Liitto

Uudenmaankatu 25 A 4

FI-00120 Helsinki 12

Tel. +358 9 696 25 20

Fax +358 9 680 25 91

toimisto@antropos.fi

Generalsekretär Leena Westergrén

Frankreich

Société Anthroposophique en France

2 et 4, rue de la Grande Chaumière

FR-75006 Paris
Tel. +33 1 4634 76 19 (Sekretariat)
Tel. +33 1 4326 09 94 (Information)
Fax +33 1 4325 26 21
anthroposophie@wanadoo.fr
www.anthroposophie.fr
Generalsekretär Gudrun Cron

Georgien

Anthroposophische Gesellschaft in Georgien
Seinab Bozvadse Str. 10
Postfach 91
GE-0108 Tbilissi
Tel. +995 32 99 95 76
Landesvertreter Dr. Nodar Belkania
antrsg@myoffice.ge

Grossbritannien

Anthroposophical Society in Great Britain
Rudolf Steiner House
35 Park Road
GB-London NW1 6XT
Tel. +44 207 723 44 00
Fax +44 207 724 43 64
rsh-office@anth.org.uk
www.anthroposophy.org.uk
Generalsekretär Philip Martyn und Ann Druitt

Hawai'i

Anthroposophical Society in Hawai'i
2514 Alaula Way
US-Honolulu, HI 96822
Tel. +1 808 988 45 55
vanjames@hawaiiintel.net
Landesvertreter Van James
www.anthroposophy.org/Branches/Hawaii

Indien

Kontakt: Aban Bana
5 Proctor Road, Grant Road
IN-Mumbai 400 007
Tel./Fax +91 22 386 37 99
abanbana123@rediffmail.com
www.anthroposophyindia.org

Irland

Anthroposophical Society in Ireland
P.O.Box 172
GB-Belfast Delivery BT18 9WT
Northern Ireland
Tel./Fax +353 1 286 21 16
Landesvertreter Michiel Brave
linde1@onetel.net.uk

Island

Antroposofiska Felagid a Islandi
P.O.Box 953
IS-121 Reykjavik
Landesvertreter Gudfinnur Ellert Jakobsson
Tel. +354 4 86 60 22
skaftholt@simnet.is

Israel

Elias-Zweig, Jerusalem
Zweigleiter Eva Levy
Hanassi St. 6
IL-92-188 Jerusalem
Tel. +972 2 563 31 65

Michael-Zweig, Harduf
Sekretariat: Sandra Gershony
Kibbutz Harduf
IL-17-930 D.N. Hamovil
Tel.+972-4-905 92 35
Fax +972-4-986 11 06
gershony@harduf.org.il

Zweig: Hillel-Zweig, Kiriat Tivon
Kontakt: Stefanie Allon-Grob
Schoschanim 32

IL-36-056 Kiriat Tivon
Tel. +972 4 983 20 67
giallon@bezeqint.net

Sophia Branch, Petach-Tikva
Zweigleiter Viera Cohen
P.O.Box 2143
IL-49121 Petach-Tikva
vierac@netvision.net.il

Italien

Società Antroposofica in Italia
Via Privata Vasto 4
IT-20121 Milano
Tel./Fax +39 02 659 55 58
Generalsekretär: Dr. Stefano Pederiva
societa_antroposofica@fastwebnet.it
www.rudolfsteiner.it

Japan

Anthroposophische Gesellschaft in Japan
Vorsitz Tasuku Etschu
Sekretariat Shigeki Kudo
Takadanobaba 1-18-26-203
Shinjuku-ku
JP-169-0075 Tokyo
Tel./Fax +81 3 32 05 96 45
asj@gc5.so-net.ne.jp
www.anthroposophische-gesellschaft.jp

Anthroposophische Gesellschaft in Japan
Vorsitz: Prof. Yuji Agematsu
Takaban 3-3-9 1F, Meguro-ku
JP-152-0004 Tokyo
Tel./Fax +81 3 37 91 00 73
anthroposophia@xqh.biglobe.ne.jp
Generalsekretär Prof. Yuji Agematsu

Kanada

Anthroposophical Society in Canada
9100 Bathurst St. #8, Thornhill, ON L4J 8C7
Tel. +1 416 892 3656, Fax +1 905 889 3336
info@anthroposophy.ca
www.anthroposophy.ca
Generalsekretär Philip Thatcher
philipthatcher@shaw.ca
Tel +1 604 985 3569

Kolumbien

Rama Santiago Apóstol, Cali
Zweigleiter Silvia und Enrique de Castro
URESA Bloque 54, apto. 203
CO-Cali, Valle
Tel. +57 2 513 34 22 und +57 2 513 22 56

Rama Micael, Medellin
Zweigleiter Teresita Roldán de Hernandez
Calle 13 # 43D14
CO-Medellin
Tel. +57 4 266 53 61
armm3@yahoo.com.ar

Kroatien

Drustvo „Marija Sofija“, Zagreb
Baruna Trenka 4
HR-10000 Zagreb
Tel./Fax +385 1 468 02 69
Zweigleiter Dr. Darko Znaor
marijasofija@antropozofija.hr
www.antropozofija.hr

Lettland

Latvijas Antroposofiska Biedriba
Lettische Anthroposophische Gesellschaft
Kontakt: Uldis Savelievs
Keldisa-Str. 24-51
LV-1021 Riga
Tel. +371 9 16 50 00
Fax +371 7 13 93 58
antroposofia@inbox.lv

Litauen

Michael-Zweig
Kontakt: Jurate Lekstiene
Ateities 22-30
LT-5300 Panevezys

Mexiko

Rama Juan de la Cruz
Zweigleiter Dr. Octavio Reyes
Tecla 46, Col. Los Reyes, Coyoacan
MX-Mexico D.F. 04330
Tel. +52 5 617 68 54, Fax +52 5 617 40 54
Octavio_reyessalas@yahoo.de
oresal@servidor.unam.mx

Namibia

Anthroposophische Arbeitsgruppe in Namibia
Sekretariat: M. Möller
P.O.Box 11359
NA-9000 Windhoek
Tel. +264 61 22 43 49
Fax +264 61 26 90 84

Neuseeland

Anthroposophical Society in New Zealand
Generalsekretär Hans van Florenstein Mulder
18 Grants Road, Papanui, NZ-Christchurch
Tel. +64 3 354 44 47
Fax +64 3 352 83 93
hmulder@xtra.co.nz
www.anthroposophy.org.nz

Niederlande

Antroposofische Vereniging in Nederland
Boslaan 15
NL-3701 CH Zeist
Tel. +31 30 691 82 16
Fax +31 30 691 40 64
secretariaat@antrop-ver.nl
www.antroposofie.nl
Generalsekretär Ronald A. Dunselman

Norwegen

Antroposofisk Selskap i Norge
Prof. Dahlgate 30
NO-0260 Oslo
Tel./Fax +47 22 44 86 88
asn@antroposofi.no
www.antroposofi.no
Generalsekretär Frode Barkved

Österreich

Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft
Landesgesellschaft Österreich
Tilgnerstrasse 3
AT-1040 Wien
T/F +43 1 505 34 54
ursula.gruber@gmx.at
Generalsekretär Dipl. Ing. Helmut Goldmann

Peru

Sociedad Antroposofica en el Perú
Av. G. Prescott 590
San Isidro
PE-Lima 27
Tel. +51 1 471 12 33
Fax +51 1 436 85 56
bevielmetter@ec-red.com
Landesvertreter Carmela Villafana

Philippinen

Anthroposophical Group in the Philippines
1086 del Monte Avenue
PH-Quezon City 1105
Tel. +63-2-370 8158
Tel./Fax +63-2-410 23 48
Kontakt: Jake Tan
jaketan@edsamail.com.ph

Polen

Towarzystwo Antropozoficzne w Polsce
ul. Arciszewskiego 4
PL-01-483 Warszawa
Tel./Fax +48-22-666 88 32
sekretariat.tawp@wp.pl
Landesvertreter Dr. med. Ewa Wasniewska

Portugal

Sociedade Antroposófica em Portugal
Quinta s. Joao dos Montes
PT-2400 Alhandra
Tel. +351 21 951 20 92
Fax +351 21 358 07 06
antroposofia@mail.net4b.pt
Landesvertreter Leonor Malik

Rumänien

Societatea Antroposofica din România
Str. Visinilor nr. 17, sector 2
RO-73109 Bucuresti
Tel./Fax +40-21-323.20.57
contact@antroposofie.ro
www.antroposofie.ro
Landesvertreter Dr. Gheorghe Paxino

Russland

Anthroposophische Gesellschaft in Russland
Nastschokinskij Pereulok 6, kw. 3
RU-119019 Moskau
Tel./Fax +70 95 291 23 84

Schweden

Antroposofiska Sällskapet i Sverige
PI 1800
SE-153 91 Järna
Tel. +46 8 554 302 20
Fax +46 8 5515 06 44
ASiS@antroposofi.nu
www.antroposofi.nu
Generalsekretär Anders Kumlander

Schweiz

Anthroposophische Gesellschaft
in der Schweiz
Oberer Zielweg 60
CH-4143 Dornach
Tel. +41 61 706 84 40
Fax +41 61 706 84 41
anthrosuisse@bluewin.ch
Generalsekretär Otfried Doerfler

Serbien

Antroposofski Kulturni Centar Beograd
Zweigleiter Vojislav Kecman
Gandijeva 241
YU-11070 Beograd
Tel. +381-11-158 135
vkecman@ptt.yu

Slowakei

Slovenská Antropozofická Spoločnosť
Hattalova 12A
SK-821 08 Bratislava
Tel. +421 2 4445 36 90
Fax +421 2 4445 38 54
sasinka@eea.sk
Landesvertreter Dr. Erich Sasinka
www.antropozofia.sk

Spanien

Sociedad Antroposófica en España
C/Guipuzcoa, 11-1-Izda
ES-28020 Madrid
Tel./Fax +34 91 534 8163
s.antroposofica.esp@retemail.es
Vorsitzender Leonor Montes

Südafrika

Anthroposophical Society in Southern Africa
16 Promenade Road, Lakeside
ZA-Cape Town 7945
Tel. +27 21 788 1022
linoia@mweb.co.za
Kontakt Linoia Pullen

Thailand

Anthroposophical Group in Bangkok
Zweigleiter Dr. Porn Panosot
27/789 Moo 3
Mooban Napalai
Sukhumvit Rd.
TH-Bang Na, BKK 10260
Tel. +66 2 745 79 78 / 745 79 79
Fax +66 2 745 79 97
waldorftai@hotmail.com

Tschechische Republik

Anthroposofická společnost
Petrůlkova 2485/44
CZ-158 00 Praha 5 - Stodůlky
Postadresse: Postfach 285, Kaprova 12
CZ-110 01 Praha 1
Tel./Fax +420 235 517 732
anthr.spol@volny.cz
www.anthroposof.org
Landesvertreter Jan Dostal

Ukraine

Anthroposophischer Zweig in Kiew
Zweigleiter Volodymyr Kochetkov-Sukach
Ul. Tampere 17a
UA-02105 Kiew
Tel. +380-44-572 89 93
info@michaeltime.org
www.michaeltime.org
Kontakt Sergej Kopyl

Ungarn

Magyar Antropozófiai Társaság
Bimbó út 3 IV.2 HU-1022 Budapest
Tel. / Fax +36 1 336 04 25
Landesvertreter Dr. Peter Szilágyi
matszilagyi@freestart.hu

Uruguay

Novalis-Zweig, Montevideo
Zweigleiter Gisela Medina
Amazonas 1529
UY-11400 Montevideo
Tel. +598 2 619 33 70

USA

Anthroposophical Society in America
1923 Geddes Avenue
US-Ann Arbor, MI 48104-1797
Tel. +1 734 662 93 55
Fax +1 734 662 17 27
information@anthroposophy.org
www.anthroposophy.org
Generalsekretäre Joan Almon und MariJo Rogers

Freie Hochschule für Geisteswissenschaft

Postfach, CH-4143 Dornach 1

HOCHSCHULKOLLEGIUM

AM GOETHEANUM

Werner Barfod, Oliver Conradt, Nikolai Fuchs, Michaela Glöckler, Johannes Kühl, Paul Mackay, Cornelius Pietzner, Bodo v. Plato, Sergej Prokofieff, Martina Maria Sam, Virginia Sease, Christof Wiechert, Elizabeth Wirsching, Heinz Zimmermann

Allgemeine

Anthroposophische Sektion

Leitung:

Dr. Virginia Sease, Dr. Heinz Zimmermann, Paul Mackay, Bodo v. Plato, Sergej Prokofieff, Cornelius Pietzner

Sekretariat

Tel. +41 (0)61 706 42 42

Fax +41 (0)61 706 43 14

sekretariat@goetheanum.org

Arbeitsfelder

Studium der Anthroposophie und Meditation, Menschenkunde: Heinz Zimmermann. Hierarchienlehre und Christologie: Virginia Sease, Sergej Prokofieff. Reinkarnation und Karma: Paul Mackay. Sozialgestaltung und -kompetenz: Cornelius Pietzner. Zeitgeistforschung und Entwicklungsfragen: Bodo v. Plato

Studium am Goetheanum

Information: Ursula Seiler

Tel. +41 (0)61 706 43 07

ursula.seiler@goetheanum.org

Mathematisch-Astronomische Sektion

Leitung: Dr. Oliver Conradt

Tel. +41 (0)61 706 42 20

mas@goetheanum.org

Mitarbeiter:

Georg Glöckler, Prof. Dr. Gerhard Kowol

Johannes Kepler-Sternwarte

Führungen: Michael Bader

Tel. +41 (0)61 706 42 29

www.keplerwarte.ch

Medizinische Sektion

Leitung: Dr. med. Michaela Glöckler

Sekretariat: Grit Müller, Doris Balsiger

Tel. +41 (0)61 706 42 90

am@medsektion-goetheanum.ch

www.medsektion-goetheanum.ch

Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter: Rebekka Fuchs (Tagungsmanagement), Dieter Fettel (Finanzen/EDV), Giovanna Ruggia (Archiv), Eva Handke, Stefan Langhammer (wiss. Assistenz), Dr. med. P. Heusser, Dr. med. P. Selg (ehrenamtl. wiss. Mitarbeit)

Internationale Koordination

Anthroposophische Medizin/IKAM

michaela.gloeckler@medsektion-goetheanum.ch

Naturwissenschaftliche Sektion

Leitung: Johannes Kühl

Sekretariat: Barbara Schmocker

Tel. +41 (0)61 706 42 10

science@goetheanum.org

Forschungsinstitut:

Tel./Fax siehe Naturwissenschaftliche Sektion
 Physik: Johannes Kühn, Dr. Georg Maier, Dr.
 Florian Theilmann
 Gentechnik: Dr. Johannes Wirz
 Landschaftsökologie: Dr. Jochen Bockemühl,
 Daniel Kuster
 Heilpflanzenkenntnis: Torsten Arncken, Dr.
 Jochen Bockemühl
 Botanik: Ruth Richter

Kristallisationslabor:

Haijo Knijpenga, Beatrix Waldburger
 Tel. +41 (0)61 706 43 63
 kristallisation@goetheanum.org

Pädagogische Sektion

Leitung: Christof Wiechert
 Sekretariat: Rita Marbach, Dorothee Prange
 Tel. +41 (0)61 706 43 73
 paed.sektion@goetheanum.org
 www.paedagogik-goetheanum.ch

Sektion für Bildende Künste

Leitung (ad interim): Paul Mackay
 Tel. +41 (0)61 706 42 65
 sektion.bildende.kuenste@goetheanum.org
 Mitarbeiter: Luigi Fiumara, Andrea Leubin,
 Thorwald Thiersch

Jugendsektion (Sektion für das Geistesstreben der Jugend)

Leitung: Elizabeth Wirsching
 Sekretariat: Reinoud R. Meijer
 Postfach, CH-4143 Dornach 1
 Tel. +41 (0)61 706 43 91
 mail@youthsection.org
 www.youthsection.org

Sektion für Landwirtschaft

Leitung: Nikolai Fuchs
 Sekretariat: Therese Jung, Karin Lundsgaard
 Schaller
 Tel. +41 (0)61 706 42 12
 sektion.landwirtschaft@goetheanum.org
 Mitarbeiter: Dr. Manfred Klett, Stefan Mahlich,
 Dr. Florian Leiber

Sektion für Redende und Musizierende Künste

Leitung: Werner Barfod
 Sekretariat: Doris Bianchi
 Postfach, CH-4143 Dornach 1
 Tel. +41 (0)61 706 43 12
 srmk@goetheanum.org
 Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter: Michael
 Kurz (Musik), Agnes Zehnter (Sprache/
 Schauspiel), Dagmar Horstmann (Figurenspiel)

Sektion für Schöne Wissenschaften

Leitung: Martina Maria Sam
 Sekretariat: Hildegard Backhaus
 Tel. +41 (0)61 706 43 82
 sektion.schoene.wissenschaften@
 goetheanum.org
 Mitarbeiterin: Christiane Haid

Sektion für Sozialwissenschaften

Leitung: Paul Mackay
 Koordination: Ulrich Rösch
 Sekretariat: Hannah Koskinen
 Tel. +41 (0)61 706 43 26
 sektion.sozialwissenschaften@goetheanum.org

Goetheanum

Postfach, CH-4143 Dornach 1

Goetheanum-Geschäftsführung

Paul Mackay, Cornelius Pietzner, Bodo v. Plato,
 Elizabeth Wirsching

Empfang und Veranstaltungen

Leitung: Christine Blanke

Information

Tel. +41 (0)61 706 42 42
 Fax +41 (0)61 706 44 46
 info@goetheanum.org
 www.goetheanum.org

Tagungsbüro und Tickets

Roland Tüscher
 Tickets: +41 (0)61 706 44 44
 tickets@goetheanum.org

Führungen

Tel. +41 (0)61 706 42 42

Gästehäuser

Waltraud Frischknecht
 Tel. +41 (0)61 706 42 82
 friedwart@goetheanum.org

Kommunikation und Öffentlichkeit

Wolfgang Held
 Tel. +41 (0)61 706 42 61
 kommunikation@goetheanum.org

Goetheanum-Bühne

Künstlerische Leitung
 Eurythmie: Carina Schmid
 Schauspiel/Theater: Torsten Blanke
 Geschäftsführung: Thomas Didden
 Sekretariat: Angela Wirth
 Tel. +41 (0)61 706 42 50
 buehne@goetheanum.org

Die Goetheanum-Bühne gibt einen
 Veranstaltungskalender heraus; gleichzeitig
 erscheint eine Übersicht über Kurse, Vorträge
 sowie Ausstellungen am Goetheanum.
 Anmeldungen für kostenlose Zusendung der
 beiden Kalender nimmt das Sekretariat der
 Goetheanum-Bühne gern entgegen.

Bau-Administration

Leitung: John Herdin
 Sekretariat: Monika Paul
 Tel. +41 (0)61 706 44 00
 administration.bau@goetheanum.org

Buchhandlung am Goetheanum

Tel. +41 (0)61 706 42 75
 buchhandlung@goetheanum.org
 Öffnungszeiten: Montag bis Freitag
 9.00h-18.30h, Samstag: 9.00h-17.00h

Dokumentation

Leitung: Uwe Werner

Archiv:

Karin Rohrer, Peter Braithwaite
 Tel. +41 (0)61 706 42 63
 dokumentation@goetheanum.org

Bibliothek:

Wilhelm Baumeier
 Tel. +41 (0)61 706 42 60
 Öffnungszeiten
 Dienstag bis Samstag 11h-15h
Kunstsammlung am Goetheanum:
 Dino Wendtland
 Tel. +41 (0)61 706 42 85

Wochenschrift „Das Goetheanum“

Die Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft,
 vertreten durch Paul Mackay, gibt wöchentlich
 die von Rudolf Steiner 1921 gegründete Zeit-
 schrift „Das Goetheanum. Wochenschrift für
 Anthroposophie“ heraus. Für Gesellschafts-
 mitglieder umfasst diese auch die Beilage
 „Nachrichten für Mitglieder. Was in der
 Anthroposophischen Gesellschaft vorgeht“.
 Zehnmal jährlich erscheint in deutscher und
 englischer Sprache „Anthroposophie weltweit“,
 ebenfalls für Mitglieder.

Redaktion: Sebastian Jüngel, Axel Mannigel,
 Dietrich Rapp, Ursula Remund Fink, Michaela
 Spaar. Geschäftsführung: Christian Peter
 Postfach, CH-4143 Dornach 1
 Tel. +41 (0)61 706 44 64
 Fax +41 (0)61 706 44 65
 info@dasgoetheanum.ch
 www.dasgoetheanum.ch

Verlag am Goetheanum

Leitung: Joseph Morel
 Hügelweg 59, Postfach 131
 CH-4143 Dornach 1
 Tel. +41 (0)61 706 42 00
 verlag@goetheanum.org
 www.vamg.ch

Finanzwesen

Schatzmeister: Cornelius Pietzner
 Sekretariat: Claudia Rordorf
 Tel. +41 (0)61 706 43 10
 finanzwesen@goetheanum.org
 www.aagfinanz.ch

Cafeteria und Speisehaus

Das vegetarische Restaurant
 Dorneckstrasse 2, CH-4143 Dornach
 Tel. +41 (0)61 706 85 10
 info@speisehaus.ch
 www.speisehaus.ch